

Azərbaycan dünyəvi dövlət olmaqla yanaşı, tolerantlıq nümunəsidir. Ölkəmizdə müxtəlif dövrlərə, dinlərə aid abidələr var. Həmin abidələrin qorunması, bərpası istiqamətində daim işlər görülür. Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun işğaldan azad edilməsindən sonra həmin ərazilərdə də yerləşən maddi və mədəni abidələrimizin bərpası istiqamətində tədbirlər görülməyə başlanılıb.

30 illik işğal dövründə ermənilər tərəfindən bütün abidələrimiz dağıdılmış, yerlə-yeksan edilmişdir. Məscidlərimizdə donuz saxlayaraq islamofob olduqlarını nümayiş etdirən ermənilər daşı daş üstündə qoymayaraq vəhşiliklərini bir daha göstərmişdilər. Azərbaycan torpaqlarını işğaldan azad etdikdən sonra Birinci vitse-prezident, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyevanın tapşırığı ilə özəli torpaqlarımızda Azərbaycan xalqının milli sərvəti olan dini abidələrimizin, məscidlərimizin bərpası üzrə böyük işlərə başlanılıb.

Məscidlərin, tarixi abidələrin bərpası uğurla icra olunur

Vətən müharibəsindən sonra, 2020-ci il dekabrın 8-də bu barədə paylaşım edərək məlumat verən Mehriban xanım Əliyeva qeyd etmişdi: "Əziz həmvətənlər! Heydər Əliyev Fondu fəaliyyət göstərdiyi ilk gündən Azərbaycanda müxtəlif sahələri əhatə edən layihə və proqramlar həyata keçirir. Fondun tarixi, mədəni və dini abidələrin qorunub saxlanması və bərpası istiqamətindəki fəaliyyəti hər kəsə məlumdur. Bu gün isə qürur hissi ilə sizə Heydər Əliyev Fondunun qədim Qarabağ torpağında Azərbaycan xalqının milli sərvəti olan dini abidələrimizin, məscidlərimizin bərpası üzrə layihəyə başladığını bildirmək istəyirəm. Layihə çərçivəsində yerli və xarici mütəxəssislərin iştirakı ilə bölgədəki ziyarətgahlarımızın bərpası, konservasiyası və yenidən qurulması həyata keçiriləcək. İşğal illəri ərzində Şuşa şəhərində və Ağdam rayonunda dağıntılara məruz qalmış dini ibadət yerlərinin bərpası üzrə müvafiq işlərə artıq başlanılıb. Bir zamanlar ermənilərin vəhşicəsinə dağıtdığı, tövləyə çevirdiyi müqəddəs dini məkanlarımız yenidən dirçələcək və bütün Qarabağ ərazisindəki məscidlərimizdə azan səsləri eşidiləcək, dualar oxunacaq!"

Azərbaycan islam ölkəsidir və respublikanın bütün rayonlarında məscidlərimiz, ibadət yerlərimiz var. Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyeva tərəfindən isə daim dini, mədəni abidələrə, məscidlərə həssaslıqla yanaşılır, ehtiyac yarandığı təqdirdə təmir olunur və ya yenidən qurulur. Heydər Əliyev Fondu tərəfindən layihə əsasında Qarabağda Yuxarı Gövhər ağa, Aşağı Gövhər ağa, Ağdam Cümə məscidlərinin bərpasına başlanılıb. Qarabağa səfərləri zamanı Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva məscidləri ziyarət edir, dualar söyləyir, islam dininin müqəddəs kitabı "Qurani-Kərim"i məscidlərə hədiyyə edirlər.

Qarabağda yenidənqurma və bərpa işləri sürətlə davam edir, geniş infrastruktur qurulur. Dini abidələrin, məscidlərin bərpası uğurla həyata keçirilir. Bunun üçün xaricdən mütəxəssislər də dəvət olunub. Layihə çərçivəsində Avstriyanın "Atelier Erich Pummer GesmbH" şirkətinin rəhbəri, memar Erich Pummer Ağdam məscidində olub və məscidin mövcud vəziyyətinə dair qiymətləndirmə aparıb.

Şuşada 3 məscid bərpa edilir

Heydər Əliyev Fondu tərəfindən təkcə Şuşada 3 məsciddə - Aşağı Gövhər ağa, Yuxarı Gövhər ağa və Saatlı məscidlərində bərpa

Milli-mənəvi dəyərlərə sadıqlılığın təcəssümü

Heydər Əliyev Fondu Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə yenidənqurma prosesinə mühüm töhfələr verir

təmir işləri aparılır. Hər üç məscidin memarı Kərbəlayi Səfixan Qarabağlıdır. Bu məscidlər ölkə əhəmiyyətli tarixi-mədəniyyət abidələri siyahısındadır.

İşğal dövründə Yuxarı Gövhər ağa məscidinin interyeri məhv edilib, minarələrinin dekoru zədələnilib, örtükləri dağıdılmışdı. Bu məscidin birinci mərhələdə restavrsiyası başa çatıb, ikinci mərhələ üzrə bərpa işləri aparılır. Birinci mərhələdə məscidin daşları ilkin layihəyə uyğun olaraq dəyişdirilir. Məscid ərazisində dağıdılan mədrəsə də bərpa ediləcək. İşğal dövründə dağıntıya məruz qalan Aşağı Gövhər ağa məscidində isə xarici ekspertlərin iştirakı ilə qiymətləndirmə işləri aparılır. Saatlı məscidi Şuşa şəhəri Ermənistan tərəfindən işğal olunduqdan sonra xarabalığa çevrilib, dağıntılara məruz qalıb. Məscid 1883-cü ildə memar Kərbəlayi Səfixan Qarabağlınin layihəsi əsasında Pənahlı xanım 1759-cu ildə Şuşada tikdiriyi məscid və mədrəsənin yerində tikilib. Saatlı məscidini Şuşanın digər məhəllə məscidlərindən fərqləndirən əsas xüsusiyyət isə onun minarəyə malik olmasıdır. Ekspertlər hazırda həmin məsciddəki vəziyyəti araşdırırlar.

Həssaslıqla həyata keçirilən işlər

Ağdam Cümə məscidinin də təmir-bərpa işləri davam edir. Bərpa işləri Heydər Əliyev Fondu tərəfindən aparılır. Məscidin əvvəlki görkəminə xələl gəlməməsi üçün işlər həssaslıqla həyata keçirilir. Cümə məscidi Ağdamın işğal dövründə nisbətən az dağıntıya məruz qalmış yeganə tikilidir. Məscidin restavrsiyası ilə bağlı layihənin icrası üçün Avstriyanın "Brugger&KO Restauratoren GmbH" şirkəti ilə müqavilə imzalanıb. Məscidin örtük və sement birləşmələri tamamilə çıxarılıb. Kərpiclərin zədələnməməsi üçün işlər əl ilə görülür. Bərpa prosesi zamanı fasadlar təmizlənir, zədələnmiş və ya qırılmış kərpiclər bərpa edilir, kərxaşana daşı hörgüsü əhəng əsaslı birləşmiş məhlul ilə yenidən işarələnilir.

Ötən ilin aprelində Prezident İlham Əliyevin, birinci xanım Mehriban Əliyevanın və qızları Leyla Əliyevanın iştirakı ilə Zəngilan məscidinin də bərpasının təməli daşı qoyulub. Məscid "Paşa Holding" MMC-nin dəstəyi ilə Heydər Əliyev Fondu tərəfindən inşa olunur. Bu ilin may ayında isə dövlət başçısı və birinci xanım Mehriban Əliyeva Zəngilana səfərləri zamanı məsciddəki tikinti işlərinin gedişatı ilə tanış olublar.

Ermənistanın torpaqlarımızı işğal altında saxladığı otuz il ərzində digər ərazilərimizdə olduğu kimi, Zəngilan rayonunda da tarixi, dini, mədəniyyət abidələrimiz erməni vandalizminə məruz qalıb, dağıdılıb, təhqir edilib. İşğal dövründə Zəngilan şəhərindəki məsciddən də tövlə kimi istifadə olunub. Ümumilikdə işğal dövründə dağıdılan, təhqir olunan dini abidələrimizin, məscidlərimizin həyata qaytarılması istiqamətində fond tərəfindən böyük işlər görülür.

Dini abidələrin bərpası

Mehriban Əliyeva hər zaman mədəni, dini, tarixi abidələrin diqqətlə yanaşmışdır. Bölgələrə səfərləri zamanı dövlət başçısı və birinci xanım təmirə ehtiyacı olan abidələrin bərpası ilə bağlı göstərişlər verir. Əksər abidələr Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi ilə bərpa edilir.

Fond tərəfindən Qarabağda həyata keçirilən dini abidələrimizin, məscidlərimizin bərpası üzrə layihə isə xüsusi önəm daşıyır. Çünki keçmişimizin izlərinin, tariximizin bərpası vacibdir. Bu istiqamətdə görülən restavrsiya işləri təqdirləyicidir.

Zamanla Qarabağ həm də böyük, gözoxşayan turizm mərkəzlərindən birinə çevriləcək. Həm keçmiş, tarixi özündə saxlayacaq, həm də müasirliklə vəhdət təşkil edəcək.

Əsmər QARDAŞXANOVA,
"Azərbaycan"